

tekintetében a gyakorlat megállapította, hogy többes szám helyett egyes szám értendő; a 65. §. 3. pontjában «kezelés» helyettesítendő «megkezdés»-sel; a 69. és 169. §§-okban a «vagy» kötőszónak nem disjunctív, hanem conjunctív értelmezést akarnak adni; a 371. §. 2. kikezdésében foglalt permissiv értelmű kifejezést imperatívznak tekintik. Ugyaníly példák gyanánt idézhetők a váltótörvény 29., 40. és 109. §-ai.

Az ezen esetek által uralt szabály folyamánaként álláspontra az, hogy a nyílt kérdésben foglalt esetben elrendelő a kielégítési végrehajtás. A 37. §. célja ugyanis csak akkor érhető el, ha ott a «felebbezés» kifejezést a tágabb értelmű jogorvoslatnak értelmezzük. A külső kifejezés nem a kifejezni kívánt eszmét testesítvén meg, az utóbbié az első. Ha a törvényhozó valamely felmerülő jogesetet a törvény megalkotásakor el nem döntött, mert arra nem gondolt, akkor a hasonló esetre szóló intézkedést analogia juris útján ki kell terjesztenünk. Az ily kiterjesztés a jelen esetben annál is inkább helyt foghat, mert a német polgári törvénykezési rendtartás 649. §-a, melyhez a mi törvényünk 37. §-a simulni akart, az általam hangoztatott értelemben intézkedik, minden megszorítás nélkül kimondva, hogy «Urtheile sind auf Antrag für vorläufig vollstreckbar zu erklären, wenn sie betreffen stb.»

Dr. GOLD SIMON,
budapesti ügyvéd.

Adalékok a magyar bünvádi eljárás fejlődéséhez.¹

IX.

Előadó és végtárgyalási elnök.

Azon reformkérdések közül, melyek újabban bünvádi eljárásunk terén felmerültek, kiváló figyelemre tarthat igényt az, hogy az előadói és a végtárgyalási elnöki funkció egy személyben egyesíthető-e. E kérdés első sorban csupán ügyviteli jellegű, s ez okból — legalább tudtunkkal — az újabb eljárás törvények egyikében sem nyer megoldást, holott kiváló fontosságát eléggé igazolja az, hogy a modern büntető eljárás *sulypontját*: a végtárgyalást érintvén, ezzel a bűnügy helyes eldöntésére a legközvetlenebb kihatással bír.

Ismeretes, hogy a budapesti kir. törvényszék büntető osztályánál hosszabb idő óta az a praxis áll fenn, hogy az előadó és a végtárgyalási elnök funkciója egy személyben összpontosul.

Evvel ellenkezőleg a vidéki törvényszékeknél — ha jól tudjuk — az az általános szokás, hogy a törvényszék elnöke, vagy a rangidősb bírák egyike vezeti a végtárgyalást, melyen az ügy eddigi előadója előadói minőségben s ezenkívül egy másik bíró mint szavazó bíró vesznek részt.

Ez utóbbi szokás ellen az a mindenestre nyomós ellenvetés tehető, hogy ily módon az ítélő bíróságnak két oly tagja van, ki az ügyet az actákból már előzetesen ismeri, az iránt magának talán már véleményt is alkotott s ennél fogva csupán egy, teljesen praecipuálatlan bíró levén jelen, az ítélet esetleg nem a szóbeli tárgyalásból nyert benyomások, hanem az actákból merített meggyőződés alapján fog meghozatni.

Evvel szemben annak, hogy ha a végtárgyalásnál az előadói és elnöki teendők ugyanazon bíró személyében egyesíttetnek, az a hátránya van, hogy ily módon az előadó, ki az eljárás előkészítő stadiumában és a vádalahelyezésnél már közreműködött s így előbbi álláspontja tekintetében érdekelt, esetleg elfogult is lehet, tulságos nagy befolyáshoz jut s ezen befolyását — miután az ügyet minden részletében ismeri — az ítélethozatalnál a szavazó bírákkal szemben igen nagy mértékben érvényesítheti.

Ez okból több oldalról felmerült és közelébb e lapok hasábjain is kifejezést nyert az a kívánság, hogy az ügy eddigi előadója a végtárgyalásból teljesen kizárassék s a

végtárgyalás vezetése egy teljesen érdekeletlen, elfogulatlan bíróra bizassék.

Részünkről is elismerjük ugyan, hogy ez ujtítás az eszményi eljárás követelményeinek legjobban megfelelne, de tekintve hazai viszonyainkat és különösen azt, hogy a reform a birói személyzet jelentékeny szaporítása nélkül nem volna keresztülvihető, azt hisszük, sokkal czélszerűbb egy oly ujtítást kísérteni meg, mely a jelenlegi birói létszám mellett is az eljárás javítását vonná maga után.

E mód szerintünk abban állana, hogy a végtárgyalás vezetése továbbra is az ügy eddigi előadója bizassék, de gátoltassék meg az, hogy ő az ítélet hozatalánál a kelleténé több befolyást nyerjen.

Annak, hogy az előadó a végtárgyalás vezetését vigye, időkimelés és a munkapazarlás kikerülése szempontjából jelentékeny előnyei vannak. Az előadó minden részletében ismeri az ügyet, de ismeri mindazon szempontokat is, melyek a bíróságot a vádalahelyezési határozat hozatalánál vezették, ismeri mindazon bizonyítékokat, melyek az előkészítő stadium alatt a bűnösség mellett szólóknak tekintettek s így a végtárgyaláson a bizonyítást bizonyára mindezekre ki fogja terjeszteni. Ellenben akkor, ha az előadót a végtárgyalásból kizárjuk, nem csak az ő ismeretei vesznek kárba, hanem az által, hogy a végtárgyalás vezetése egy másik bíróra bizatik, ez utóbbi kénytelen lesz az egész iratcsomót alaposan áttanulmányozni. Már pedig mindaddig, míg bíránk annyi dologgal lesznek elhalmozva mint jelenleg, a mennyire lehet, minden esetre törekedni kell azon, hogy minden szükségtelen munkától megkíméltesse. Ezért — kivéve egyes nagyobb fontosságú ügyeket, hol a törvényszék elnöke vezetné a tárgyalást — a végtárgyalási elnöki funkcióval rendszerint az ügy eddigi előadója volna megbízható, ha sikerül módot találni arra, hogy az ő befolyása a tanácskozásnál a kellő mértékre reducáltassék.

Nézetünk szerint ez minden nagyobb nehézség nélkül volna eszközölhető. Előadásra a végtárgyalás után tulajdonképp nincs is szükség, mert az ügyet valamennyi bíró a közvetlen észlelés alapján ismeri. Most már csak arról van szó, hogy ugy a bűnösség kérdésében, mint a büntetés kiszabására nézve határozat hozassék.

E célból nem a végtárgyalás vezetője, hanem a jelenlevő bírák egyike tenne indítványt az iránt, hogy vádlott bűnösnek mondassék-e ki s ha igen, a bűncselekmény miképp minősíttessék és minő büntetéssel sujtassék. Szavazateltérés esetén az ügy eddigi előadója, mint elnök dönt, ha ellenben a szavazó bírák egy nézetten vannak, csak külön véleményét mondja a tanácskozási jegyzőkönyvbe. Mindkét esetben tehát a végtárgyalást vezetett előadó csak akkor nyilatkozik, midőn a jelenlevő bírák már kijelentették véleményüket s így ki van zárva az, hogy az esetleg elfogult előadó véleményét a többi bírákra octroyálhassa.

Mellékkérdés az, hogy melyik bíró tegye meg először az indítványt. Részünkről ezt a rangban ifjabb bíróra óhajtanók bizni, mely eljárás külföldön általában divik s melyet teljesen indokol az, hogy e mód követése esetén az idősb bíró tekintélye és rangja az ifjabbat véleménye független nyilvánításán egyáltalán nem befolyásolja.

Hasonlóképp csak mellékes az a kérdés, hogy ki szerkeszse az ítélet indokolását. Szerintünk ez, rendesen a végtárgyalást vezetett előadó ellenőrzése mellett, a végtárgyalási jegyzőre volna bizható. Nagyobb fontosságú ügyekben maga a végtárgyalási elnök szerkesztené az indokolást, ki nem szünnék meg az ügy előadója lenni s mint ilyen a periratoknak a felsőbírósághoz való felterjesztését is végezné.

Azt hisszük, ez ujtítás minden gyakorlati nehézség nélkül volna keresztülvihető s az ügy helyes eldöntésére a jelenlegi praxisnál több garantiát nyújtana.

Dr. BALOGH JENŐ,
kir. táblai joggyakornok.

¹ Az előbbi közl. I. a f. é. I. és 14. számokban.